

HET VOYEURSMOTEL

Gay Talese

Het voyeursmotel

Vertaald uit het Amerikaans door
Jan Sietsma en Hennie Volkers

Lebowski Publishers, Amsterdam 2016

Oorspronkelijke titel: *The Voyeur's Motel*

Oorspronkelijk uitgegeven door: Grove Press, New York, 2016

© Gay Talese, 2016

© Vertaling uit het Amerikaans: Jan Sietsma en Hennie Volkers, 2016

© Nederlandse uitgave: Lebowski Publishers, Amsterdam 2016

Omslagontwerp: Dog and Pony Amsterdam

Omslagbeeld: © Edward Olive | www.edwardolive.org

Auteursfoto: © Rachel Cobb

Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 488 3592 8

ISBN 978 90 488 3593 5 (e-book)

NUR 302

www.lebowskipublishers.nl

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Lebowski Publishers is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

EEN

Ik ken een man – getrouwd, twee kinderen – die jaren geleden een motel met eenentwintig kamers vlak bij Denver kocht om er de inwonend voyeur te worden.

Met behulp van zijn vrouw zaagde hij rechthoekige gaten in het plafond van twaalf kamers, allemaal zo'n vijftien bij vijfendertig centimeter groot. Daarna bedekte hij de openingen met aluminium roosters, zodat het ventilatieopeningen leken. In werkelijkheid waren het observatiegaten waardoor hij, knielend of staand op de met een dik tapijt beklede vloer van de zolder onder het schuine dak van het motel, naar zijn gasten in de kamers eronder kon kijken. Hij deed dat tientallen jaren lang en hield bijna dagelijks bij wat hij zag en hoorde – en niet één keer in al die jaren is hij daarbij betrapt.

Ik werd me voor het eerst bewust van dit individu toen ik thuis, in New York, een handgeschreven, aangetekende brief ontving, zonder handtekening, gedateerd op 7 januari 1980. De brief begon als volgt:

Geachte meneer Talese,

Ik hoorde dat uw langdurige onderzoek naar seks door heel Amerika zal worden opgenomen in uw boek *Thy Neighbor's Wife*, dat binnenkort zal worden gepubliceerd. Ik denk dat ik belangrijke informatie heb die kan bijdragen aan de inhoud van dat boek, of eventueel aan een toekomstig boek.

Ik zal wat specifiekker zijn. Ik ben eigenaar van een klein motel met eenentwintig kamers, in het grootstedelijk gebied van Denver. Dit motel is al vijftien jaar mijn eigendom, en omdat het in de middenklasse valt trekt het mensen van alle rangen en standen, een goede dwarsdoorsnede van de Amerikaanse bevolking dus. De reden dat ik dit motel heb gekocht was dat ik mijn voyeuristische neigingen en mijn onweerstaanbare interesse in alle stadia van de manier waarop mensen hun leven leiden – zowel op sociaal als op seksueel gebied – wilde bevredigen, maar ook dat ik een antwoord zocht op de eeuwenoude vraag ‘hoe de mens seksualiteit beleeft in de privacy van zijn eigen slaapkamer’.

Om dat te bereiken kocht ik dit motel. Ik beheerde het zelf en ontwikkelde een waterdichte methode om de interacties van verschillende mensen te kunnen observeren en beluisteren, zonder dat zij ooit te weten kwamen dat er iemand naar hen keek. Ik deed dit puur en alleen uit nieuwsgierigheid naar mensen en niet als slechts een geesteszieke gluurder. Ik heb het de afgelopen vijftien jaar gedaan, en ik heb nauwkeurig gegevens verzameld over de meeste mensen naar wie ik keek. Ik stelde interessante statistieken samen over elk individu, bijvoorbeeld wat ze deden en zeiden, hun karaktertrekken, leeftijd en lichaamstype, waar ze vandaan kwamen en hun seksuele gedrag. Ze kwamen uit alle lagen van de bevolking. Een zakenman die tussen de middag met zijn secretaresse naar een motel gaat voor een vluggertje – iets wat in de motelbusiness bekendstaat als een ‘hot sheet’. Getrouwde stellen die van staat naar staat reizen, voor zaken of vakantie. Stellen die niet getrouwd samenwonen. Vrouwen die hun man bedriegen en vice versa. Lesbische vrouwen, waar ik speciaal onderzoek naar heb gedaan vanwege het ziekenhuis van het Amerikaanse leger vlak bij het motel en de verpleegsters en vrouwelijke militairen die daar werken.

Homoseksualiteit interesseerde me niet echt, maar ik keek toch omdat ik wilde weten wat de motivatie was en hoe de handelingen eruitzagen. Aan het eind van de jaren '70 kwam er nog een seksuele afwijking opzetten, namelijk 'groepsseks', wat ik heel plezierig vond om te zien.

De meeste mensen beschouwen het voorgaande als seksuele afwijkingen, maar omdat ze zo vaak door het grootste deel van de bevolking worden beoefend, zouden ze opnieuw geclassificeerd moeten worden als seksuele interesses. Als onderzoekers naar seksualiteit, en mensen in het algemeen, een kijkje zouden kunnen nemen in het privéleven van anderen en zien hoe dit in de praktijk wordt gebracht – en dus precies kunnen beoordelen hoeveel normale mensen zich te buiten gaan aan deze zogenaamde afwijkingen, zouden ze er onmiddellijk anders over gaan denken.

Ik heb de meeste menselijke emoties in al hun humor en tragedie tot stand zien komen. Op seksueel gebied ben ik in de afgelopen vijftien jaar getuige geweest van de beste, spontane, niet-klinische seks tussen stellen, en de meeste andere seksuele afwijkingen die je maar kunt verzinnen, en ik heb ze geobserveerd en bestudeerd.

De voornaamste reden waarom ik u deze vertrouwelijke informatie wilde geven, is dat ik geloof dat het waardevol kan zijn voor de mens in het algemeen, en onderzoekers op het gebied van seksualiteit in het bijzonder.

Bovendien wil ik dit verhaal al langer vertellen, maar daar heb ik het talent niet voor en bovendien ben ik bang om ontdekt te worden. Ik hoop dat deze informatiebron nuttig is of een extra perspectief kan betekenen voor de ontwikkeling van uw boek of toekomstige boeken. Misschien kunt u deze informatie zelf niet gebruiken, maar kunt u me in contact brengen met iemand die dat wel kan. Als u graag meer informatie wilt, of mijn motel en activiteiten wilt onderzoeken

ken, kunt u me op het postbusnummer hieronder bereiken, of aangeven hoe ik contact met u kan opnemen. Op het ogenblik kan ik mijn identiteit niet onthullen vanwege mijn werkzaamheden; ik maak mezelf pas bekend als u me kunt verzekeren dat deze informatie met de grootste vertrouwelijkheid zal worden behandeld.

Ik hoop een antwoord van u te ontvangen. Dank.

Met vriendelijke groeten,

p/a Postbushouder

Postbus 31450

Aurora, Colorado

80041

Ik legde de brief een paar dagen lang weg; ik wist niet hoe, of zelfs óf ik moest antwoorden. Ik was danig van mijn stuk door de manier waarop hij het vertrouwen van zijn klanten had geschaad en hun privéleven was binnengedrongen. En als non-fictieschrijver die erop staat in zijn artikelen en boeken echte namen te gebruiken, wist ik meteen dat ik zijn voorwaarde wat betreft anonimiteit niet zou accepteren, ook al had hij, zoals hij schreef, weinig keuze. Om gevangenisstraf en processen te voorkomen waardoor hij failliet zou kunnen gaan, moest hij zichzelf de privacy voorbehouden die hij zijn gasten had ontzegd. Kon een man als hij wel een betrouwbare bron zijn?

Maar toen ik bepaalde handgeschreven zinnen herlas – ‘Ik deed dit puur en alleen uit nieuwsgierigheid naar mensen en niet als slechts een geesteszieke gluurder’ en ‘ik heb nauwkeurig gegevens verzameld over de meeste mensen die ik observeerde’ – moest ik toegeven dat zijn onderzoeksmethodes en motieven heel veel leken op die van mijzelf, voor *Thy Neighbor's Wife*. Zo had ik aantekeningen voor mezelf gemaakt toen ik massagesalons beheerde in New York en me in de nudistengemeenschap Sandstone Retreat in Los Angeles onder de swingers begaf, en in mijn boek uit 1969 over *The*

New York Times, *The Kingdom and the Power*, was mijn openingsregel: 'De meeste journalisten zijn rusteloze voyeurs die de wratten van de wereld en de imperfecties in mensen en plaatsen zien.' Maar de mensen die ik had geobserveerd en over wie ik had geschreven, hadden daar toestemming voor gegeven.

Toen ik in 1980 deze brief ontving, was dat een half jaar voor *Thy Neighbor's Wife* zou verschijnen, maar er was al veel publiciteit voor geweest. Op 9 oktober 1979 had er in *The New York Times* gestaan dat United Artists de filmrechten van het boek zojuist had gekocht voor 2,5 miljoen dollar, veel meer dan tot dan toe voor een boek was betaald – *Jaws* werd voor 2,15 miljoen verkocht.

Eerder in de jaren '70 was een voorpublicatie uit *Thy Neighbor's Wife* in *Esquire* verschenen, en later was er nog in tientallen tijdschriften en kranten over geschreven. Mijn onderzoeksmethode had journalistieke aandacht getrokken – ik had massagesalons beheerd in New York, de seksindustrie in het hele midwesten, zuidwesten en zuiden onder de loep genomen en uit de eerste hand feiten vernomen terwijl ik als nudist maandenlang in het Sandstone Retreat voor swingers in Topanga Canyon in Los Angeles had doorgebracht. Toen het eenmaal gepubliceerd was, kwam het al snel op de bestsellerlijst van de *Times* terecht, waar het negen weken lang op nummer 1 bleef staan. Er werden miljoenen exemplaren van verkocht, in Amerika en het buitenland.

Of de briefschrijver in Colorado een, in zijn eigen woorden, 'geesteszieke gluurder' was – wat het beeld oproept van de eigenaar van het Bates Motel in Hitchcocks *Psycho* of de moordzuchtige fotograaf in *Peeping Tom* van Michael Powell, of juist een ongevaarlijke man met een 'onbegrensde nieuwsgierigheid', zoals de door James Stewart gespeelde, aan een rolstoel gekluisterde fotojournalist in Hitchcocks *Rear Window*, of gewoon een fantast – was iets waar ik alleen maar achter kon komen als ik zijn uitnodiging om kennis te komen maken aan zou nemen.

Omdat ik toch al van plan was later die maand naar Phoenix te gaan, besloot ik hem een briefje te sturen met mijn telefoonnummer, waarin ik aanbood om op de terugweg naar New York tijdens mijn overstap op het vliegveld van Denver wat langer te blijven, zodat we elkaar op 23 januari om vier uur bij de bagageband konden ontmoeten. Een paar dagen later liet hij een bericht achter op mijn antwoordapparaat dat hij er zou zijn. En zo geschiedde. Hij dook op uit de menigte wachtende mensen en we troffen elkaar bij de bagageband.

‘Welkom in Denver,’ zei hij glimlachend, met in zijn linkerhand het briefje dat ik hem gestuurd had. ‘Mijn naam is Gerald Foos.’

Mijn eerste indruk was dat deze beminnelijke vreemdeling deed denken aan ten minste de helft van de mannen met wie ik business-class had gevlogen.

Hij was ongeveer halverwege de veertig, blank, had lichtbruine ogen, was ongeveer 1.80 lang en iets te zwaar. Hij droeg een openvallend, geelbruin jasje en een overhemd met open boord dat een maatje te klein leek te zijn voor zijn dikke, gespierde nek. Hij was gladgeschoren en zijn volle bos donker haar was netjes geknipt en viel in een zijscheiding. Achter zijn hoornen bril zag ik een onveranderlijk vriendelijke blik, een moteleigenaar waardig.

Nadat we elkaar de hand hadden geschud en beleefdheden hadden uitgewisseld terwijl ik op mijn bagage wachtte, nam ik zijn uitnodiging aan om een paar dagen te gast te zijn in zijn motel.

‘We geven u natuurlijk een van de kamers waar ik niet kan meekijken,’ zei hij met een opgewekte grijns.

‘Prima,’ antwoordde ik, ‘maar mag ik wel mee als u mensen bekijkt?’

‘Ja,’ zei hij, ‘misschien vanavond wel. Maar wel pas als Viola, mijn schoonmoeder, naar bed is. Ze is weduwe; ze werkt bij ons en logeert in een van de kamers van ons appartement achter het kantoor. Mijn vrouw en ik hebben ervoor gezorgd dat ze ons geheim nooit te weten is gekomen, en hetzelfde geldt natuurlijk voor onze kinderen.

De zolder waar de observatieroosters zich bevinden is altijd op slot. Alleen mijn vrouw en ik hebben een sleutel. Zoals ik in mijn brief al zei: geen van mijn gasten heeft de afgelopen vijftien jaar ook maar het geringste vermoeden gehad dat ze werden geobserveerd.'

Daarna haalde hij een opgevouwen stukje papier uit zijn borstzakje en reikte het me aan. 'Ik hoop dat u er geen bezwaar tegen hebt dit te lezen en te ondertekenen,' zei hij. 'Dan kan ik openhartig met u praten en heb ik er geen probleem mee om u het hele motel te laten zien.'

Het was een keurig getypt document van een pagina lang, waarin stond dat ik nooit zijn naam zou noemen in alles wat ik schreef, noch zijn motel in het openbaar in verband zou brengen met informatie die hij met me zou delen, tot hij me een verklaring van afstand had gegeven. Eigenlijk werd alleen herhaald wat hij in zijn eerste brief al had aangegeven. En dus tekende ik het document nadat ik het had gelezen. Het maakte ook niet uit, ik had toch al besloten niet over Gerald Foos te schrijven als ik deze beperkingen kreeg opgelegd. Ik was alleen maar naar Denver gekomen om deze man 'met een onbegrensde nieuwsgierigheid naar mensen' te ontmoeten en mijn eigen onbegrensde nieuwsgierigheid naar hem te bevredigen.

Toen mijn bagage aankwam, stond hij erop deze te dragen, en dus volgde ik hem over de luchthaven naar het parkeerterrein, waar een glanzende zwarte Cadillac stond. Toen hij mijn bagage in de kofferbak had gezet en een gebaar had gemaakt dat ik op de passagiersstoel moest gaan zitten, startte hij de motor. Hij reageerde op mijn compliment over zijn auto met het antwoord dat hij ook nog een nieuwe Lincoln Continental Mark v had, maar vooral trots was op zijn drie oude Thunderbirds – één uit 1956 met open dak en twee *hardtops* uit 1957. Hij voegde er nog aan toe dat zijn vrouw Donna in een Mercedes 220S sedan uit 1957 reed.

'Donna en ik zijn al sinds 1960 getrouwd,' zei hij terwijl hij naar de uitgang van het vliegveld reed voor we de snelweg op reden om te beginnen aan de rit naar het motel, dat in de buitenwijken van

Aurora lag. ‘We hebben op dezelfde middelbare school gezeten, in een stadje genaamd Ault, ruim honderd kilometer naar het noorden. Het was een stadje met ongeveer 1300 inwoners, de meesten boeren.’ Zijn Duits-Amerikaanse ouders hadden een boerderij met ongeveer 65 hectare grond. Hij beschreef hen als hardwerkende, betrouwbare en vriendelijke mensen die alles voor hem zouden doen, ‘behalve over seks praten’. Elke morgen kleepte zijn moeder zich aan in het toilet bij de ouderlijke slaapkamer en hij heeft nooit gemerkt dat een van hen ook maar enige interesse in seks had. ‘Zelfs in het begin van de puberteit was ik al heel nieuwsgierig naar seks – en hoe zou je er ook niet aan kunnen denken met al die dieren om je heen? – en dus ging ik buitenshuis op zoek om al het mogelijke te weten te komen over het privéleven van mensen.’

Hij hoefde niet ver te zoeken, zei hij terwijl hij de auto langzaam door het forensenverkeer stuurde. Op een boerderij vlak bij die van zijn ouders, ongeveer 70 meter verderop, woonde Katheryn, een van de jongere, getrouwde zussen van zijn moeder. Toen hij naar zijn tante Katheryn begon te kijken was ze waarschijnlijk begin dertig, en hij vertelde dat ze ‘grote borsten, een slank, atletisch lichaam, en vuurrood haar’ had. Ze liep ’s avonds vaak naakt rond in haar slaapkamer, met de lichten nog aan en de luiken open. Hij zat dan van onder de vensterbank naar binnen te gluren – ‘als een mot die naar een vlam wordt getrokken’ – en daar verstopte hij zich dan wel vaak een uur lang, terwijl hij naar haar keek en zich aftrok. ‘Zij was de reden waarom ik begon te masturberen.’

Hij bleef vijf of zes jaar lang naar haar kijken en werd nooit betrapt. ‘Mijn moeder merkte soms wel dat ik wegglipte en vroeg dan: “Waar ga je zo laat nog naartoe?” Dan verzoon ik een smoesje, dat ik even naar de honden ging kijken omdat het erop leek dat er coyotes rondzwierven.’ Dan sloop hij naar het raam van tante Katheryn en hoopte maar dat ze naakt rondliep of misschien aan haar kaptafel zat om haar verzameling porseleinen miniatuurpoppetjes uit Duitsland te schikken of haar waardevolle collectie fingerhoedjes, die ze in een

houten vitrine aan de slaapkamermuur bewaarde.

‘Soms was mijn oom Charley er ook, meestal diep in slaap. Hij dronk veel en ik kon er wel op rekenen dat hij niet wakker zou worden. Eén keer zag ik dat ze seks hadden, en daar ergerde ik me aan. Ik was jaloers. Ze was van mij, vond ik. Ik had meer van haar lichaam gezien dan hij. Ik heb hem altijd een ruw iemand gevonden die haar niet goed behandelde. Ik was verliefd op haar.’

Ik luisterde zonder commentaar te geven, al verraste Gerald Foos’ openhartigheid me wel. Ik kende hem nog geen halfuur, en nu al vertrouwde hij me dingen toe als zijn masturbatiegedrag en de oorsprong van zijn voyeurisme. Ik kan me in mijn leven als journalist en verspreider van mijn eigen nieuwsgierigheid niemand herinneren die minder van me vroeg dan hij. Het had me jaren gekost om het vertrouwen van Bill Bonanno, de hoofdpersoon in *Honor Thy Father*, te winnen – jaren van brieven schrijven, bezoeken aan zijn advocaat, etentjes ‘off the record’. Uiteindelijk wist ik zijn vertrouwen te winnen en overtuigde ik hem ervan de zwijgcode van de maffia te breken. Toen leerde ik ook zijn vrouw en kinderen kennen. Maar Gerald Foos kende die aarzeling niet. Hij was degene die praatte, en ik, degene die hij als vertrouweling had bestempeld, zat in de auto en luisterde. De auto was zijn biechtstoel.

‘Op de middelbare school heb ik nooit seks gehad,’ ging hij verder, ‘maar dat had in die tijd bijna niemand. Zoals ik al zei ontmoette ik mijn toekomstige vrouw daar, maar we gingen nog niet uit. Ze zat twee klassen lager, studeerde ijverig, was rustig en echt wel knap, maar ik had mijn oog laten vallen op een van de cheerleaders van ons voetbalteam. Ik was een prima running back. Twee jaar lang had ik vaste verkering met die cheerleader, een knappe meid genaamd Barbara White. Haar ouders hadden een eettentje in de hoofdstraat. Geen seks, zoals ik zei, maar we zaten wel veel te knuffelen en te zoenen, na schooltijd op de voorbank van mijn Ford pick-uptruck uit 1948. Op een avond stonden we geparkeerd achter het pomphuisje aan de noordkant van het stadje, en ik probeerde haar schoenen uit

te trekken. Ik wilde haar voeten zien. Ze had prachtige handen en een slank lichaam – ze had haar cheerleadersuniform nog aan – en ik wilde haar voeten alleen maar zien en vasthouden. Dat vond ze niet leuk. Toen ik volhield, werd ze echt kwaad en sprong uit de auto. Ze rukte haar kettinkje van haar nek en gooide me mijn ring toe.’

‘Ik volgde haar niet naar huis,’ zei hij. ‘Ik wist dat het voorbij was. Ze zag me de volgende dag op school wel en probeerde iets tegen me te zeggen, maar dat maakte niet uit. Ik was haar vertrouwen kwijt en kon het niet terugwinnen. Ik was verdrietig, in de war en een beetje gefrustreerd. Het was tegen het eind van mijn examenjaar. Ik moest daar vandaan. Ik wist niets over mensen. Ik besloot bij de marine te gaan.’

Gerald Foos vertelde dat hij de vier jaren daarna in het Middellandse Zeegebied en het Verre Oosten doorbracht en een opleiding deed tot specialist in onderwaterexplosieven. Zijn kennis van seks vergrootte hij tijdens zijn verloven onder leiding van barmeisjes. ‘Mijn voyeuristische neigingen werden minder,’ schreef Gerald later. ‘Een paar keer gebeurde het dat ik weer een voyeur werd, maar gewoonlijk zorgde ik er in die jaren voor dat ik zo veel mogelijk seksuele avontuurtjes beleefde. Het was een leer- en ervaringstijd voor me, en ik deed mijn voordeel met de reizen voor de marine, om zo veel mogelijk te ontdekken. Ik was twee jaar lang aan boord van een schip, reisde van de ene haven naar de andere en ging naar elk bordeel tussen het Middellandse Zeegebied en het Verre Oosten. Dat was heerlijk, maar ik zocht nog steeds naar antwoorden op de ingewikkelde vraag wat er in momenten van privacy gebeurde. Mijn absolute oplossing voor geluk was in staat te zijn de privacy van anderen binnen te dringen zonder dat zij zich ervan bewust waren.’

Maar hij bleef ook masturberen bij de gedachte aan zijn tante Katheryn, zei hij, en voegde er nog aan toe: ‘Er is een bepaald beeld van haar – ze staat naakt in de slaapkamer en frummelt wat aan een van haar porseleinen poppetjes – dat altijd in mijn hoofd is blijven zitten, en daar waarschijnlijk altijd zal blijven.’

Die opmerking deed me denken aan de bekende scène uit de film *Citizen Kane* (1941), waar Mr. Bernstein (gespeeld door Everett Sloane) herinneringen ophaalt tegen een verslaggever: ‘Mensen herinneren zich veel dingen waarvan je dacht dat ze ze nooit zouden onthouden. Neem mij bijvoorbeeld. Op een dag in 1896 ging ik met de veerpont over naar Jersey. Terwijl wij vertrokken, kwam er een andere veerboot binnen en op die veerboot stond een meisje te wachten om van boord te gaan. Ze had een witte jurk aan en een witte parasol bij zich; ik zag haar maar een seconde, en zij zag mij helemaal niet, maar ik weet zeker dat er geen maand voorbij is gegaan waarin ik niet aan dat meisje heb gedacht.’

Vlak voor Gerald Foos in 1958 uit het leger werd ontslagen, vertelde zijn moeder tijdens een bezoekje aan zijn ouders dat ze kort daarvoor een van zijn klasgenoten van de middelbare school was tegengekomen in de hoofdstraat – Donna Strong, die op dat moment in Denver een verpleegstersopleiding volgde. Gerald nam direct contact met haar op (zijn cheerleadervriendinnetje Barbara was al getrouwd) en al snel hadden ze een relatie, die in 1960 tot een huwelijk leidde.

Tegen die tijd had Donna een fulltimebaan in een ziekenhuis in een buitenwijk van Aurora, en Gerald werkte als accountant bij het hoofdkantoor van het oliebedrijf Conoco, in Denver. Hij vertelde dat het een rotbaantje was; hij zat de hele dag in een hokje en hielp de inventaris bijhouden van olietankers in Colorado en de naburige staten. Zijn ‘voyeuristische excursies’ door Aurora vormden de voornaamste ontsnapping uit de verveling; Donna en hij huurden een appartement op de tweede verdieping, niet ver van het ziekenhuis. Vaak te voet, soms in een auto, dwaalde hij door de omgeving en deed zijn voordeel met mensen van wie hij wist dat ze het niet zo nauw namen met het sluiten van de gordijnen of er niet voor zorgden dat niemand in hun slaapkamer kon kijken. Hij vertelde dat hij tegenover Donna geen geheim maakte van zijn voyeurisme.

‘Zelfs al voor ons huwelijk had ik haar verteld dat ik obsessief

nieuwsgierig naar mensen was en dat ik graag naar ze keek wanneer ze dat niet in de gaten hadden,' zei hij. 'Ik vertelde haar dat ik dat opwindend vond en dat het me een gevoel van macht gaf, en zij zei dat er heel veel mannen zoals ik bestonden.' Ze leek het te begrijpen, zei hij, en ze was zeker niet geschokt door zijn bekentenissen – en hij voegde er nog aan toe: 'Ik denk dat het feit dat ze verpleegster was het gemakkelijker voor me maakte. Donna – en de meeste verpleegsters – zijn heel ruimdenkende mensen. Ze hebben alles al meegemaakt – dood, ziekte, pijn, allerlei aandoeningen, en er is veel voor nodig om een verpleegster te laten schrikken. Donna was in elk geval niet geschokt.' En niet alleen dat, ging hij verder, maar ze ging zelfs een paar keer mee op zijn voyeuristische excursies, en na een avond deelgenoot te zijn geweest van taferelen van voorspel en geslachtsgemeenschap – die zij interessant en zelfs prikkelend vond, vroeg ze: 'Maak je eigenlijk aantekeningen van wat je ziet?' 'Nooit aan gedacht,' antwoordde hij. 'Misschien zou je dat eens moeten doen,' zei ze. 'Ik zal er eens over nadenken,' zei hij, en al snel daarna begon hij een dagboek bij te houden dat rond 1970 al honderden bladzijden omvatte. Bijna alle notities gingen over wat hij zag (soms samen met Donna) nadat ze samen het Manor House Motel op 12700 East Colfax Avenue in Arora hadden gekocht.

'We zijn nu vlak bij het motel,' zei Gerald Foos terwijl hij verder reed over East Colfax Avenue. We reden door een buurt waar voornamelijk blanke arbeiders woonden, vol laagbouw – winkels, eengezinshuizen, een woonwagenpark, een Burger King, een garage en een oude Fox-bioscoop die Foos deed denken aan een van zijn favoriete films, *The Last Picture Show*. Colfax was een belangrijke verkeersweg, de belangrijkste weg van oost naar west in de omgeving. Vooral op het stuk in Denver was Colfax een beruchte dope- en hoerenstraat (door *Playboy* ooit de 'langste, verderfelijkste straat van Amerika' genoemd). Gerald vertelde dat er 250 motels aan Colfax stonden, en we reden ook langst het twee verdiepingen hoge Riviera Motel dat hij ooit graag zou willen kopen. Hij vertelde dat hij het Riviera eerst als voyeur had

bezocht, waarbij hij over de paadjes en langs de verlichte ramen van de kamers op de begane grond had geslopen, maar dat hij in plaats daarvan had besloten het Manor House te kopen, dat maar één verdieping had en een schuin dak dat in het midden bijna twee meter hoog was – hoog genoeg om rechtop over de zolder te kunnen lopen, en als hij onopvallende openingen in de plafonds van de gastenkamers zou maken, zou hij kunnen observeren wat er zich beneden hem afspeelde.

En dus benaderde hij al snel de eigenaar van het Manor House, een oudere man genaamd Edward Green, die een zwakke gezondheid had. Foos vermoedde terecht dat Mr. Green graag wilde verkopen – en dus kocht Foos het onroerend goed voor 145.000 dollar. Foos vertelde dat hij voor de aanbetsaling zo'n 25.000 dollar neertelde die hij van zijn grootvader van vaders kant had geërfd, en nog eens 20.000 dollar van de verkoop van een huis in Aurora dat Donna en hij hadden gekocht toen ze een paar jaar getrouwd waren.

‘Donna was er niet echt blij mee dat we ons huis hadden verkocht en in het managersdeel van het motel gingen wonen,’ zei hij, ‘maar ik beloofde haar dat we zo snel we het konden betalen een ander huis zouden gaan kopen. Ik was het er ook mee eens dat Donna haar verpleegsterscarrière, waar ze zo van hield, niet op zou geven om fulltime achter de receptie te gaan zitten. En dus kwam haar moeder, Viola, in beeld om ons te helpen de zaak te runnen. Donna's vader had zijn gezin verlaten toen Donna nog klein was. Hij was een getalenteerd musicus en een bekwaam timmerman, maar hij dronk. Na ons huwelijk dook hij af en toe op om geld te lenen dat hij nooit terug heeft betaald. Ik weet nog dat hij eens naar ons appartement op de tweede verdieping kwam en dat Donna hem alles gaf wat ze in haar portemonnee had, meer dan vijftig dollar volgens mij. Toen hij weg was, pakte ik mijn verrekijker en keek vanuit het raam toe hoe hij de straat overstak, rechtstreeks de dichtstbijzijnde slijterij in.’

Foos ging langzamer rijden op East Colfax Avenue, sloeg rechts af Scranton Street in en daarna links af, het parkeerterrein van het Manor House Motel op, een bakstenen gebouw dat netjes groen

was geverfd, met oranje deuren in alle eenentwintig gastenkamers.

‘Het lijkt erop dat we zo ongeveer volgeboekt zijn,’ merkte hij op, omdat hij door de voorruit zag dat bijna alle wit-omrande parkeerplaatsen voor de oranje deuren bezet waren. Hij parkeerde naast een kleiner gebouw vlakbij, waarin een kantoor met twee kamers en het familieverblijf waren ondergebracht, en verder naar achteren drie aparte kamers met oranje deuren met de nummers 22, 23 en 24, allemaal met een zitgedeelte en een keukentje.

Terwijl ik Foos volgde, die mijn bagage droeg, werden we in het kantoor begroet door zijn vrouw Donna, een kleine blondine met blauwe ogen in verpleegstersuniform. Nadat we elkaar een hand hadden gegeven legde ze uit dat ze op weg was naar het ziekenhuis omdat ze nachtdienst had, maar ze verheugde zich erop me de volgende morgen te zien. Haar moeder, Viola, een grijsjarige vrouw met een bril op, die achter de receptie aan de telefoon was, zwaaide naar me, glimlachte en zwaaide nog eens toen ik met Foos de deur weer uit ging, een smal betegeld paadje op in de richting van kamer 24, aan het andere eind van het kleinere gebouw, waar ik zou logeren.

‘Het is hier op het ogenblik rustiger dan normaal,’ zei Foos. ‘Onze kinderen wonen niet meer thuis. Onze zoon Mark is eerstejaars student aan de Colorado School of Mines, en Dianne, die met een ziekte aan de luchtwegen is geboren, moest stoppen met school om in het ziekenhuis een behandeling te ondergaan. Donna gaat vaak naar haar toe als ze even vrij heeft, en ik bezoek haar ook regelmatig, meestal ’s morgens.

Foos zette mijn bagage neer voor de deur van kamer 24, opende de deur met de sleutel, zette de airco aan en deponeerde mijn koffers bij de kast.

‘Pak maar rustig je koffers uit en maak het je gemakkelijk,’ zei hij, ‘dan haal ik je over een uurtje op en gaan we naar een fantastisch nieuw restaurant, de Black Angus. Als we dan terug zijn kunnen we de zolder even bekijken.’

TWEE

Nadat hij me de sleutel had gegeven en vertrokken was, pakte ik mijn koffers uit en maakte wat aantekeningen over de indruk die ik van Gerald Foos had gekregen en wat hij me in de auto had verteld. Ook wanneer ik niet van plan ben iets te publiceren maak ik gewoonlijk aantekeningen van mijn reizen en ontmoetingen met mensen; ook bewaar ik de bonnetjes en andere documenten die ik later nodig zou kunnen hebben voor de belastingdienst. In de werkkamer en opslagruimte van mijn patriciërshuis in New York, die ooit een wijnkelder is geweest, staan tientallen kartonnen dozen en metalen kasten vol mappen met bonnetjes en andere papieren, allemaal op chronologische volgorde, van pas geleden tot halverwege de jaren '50, toen ik voor de *Times* begon te werken. Het was een ordelijke krant en ik was een man van orde. Soms bekijk ik nog wel eens oude stukken, gewoon om mijn geheugen wat op te frissen over onbelangrijke persoonlijke zaken, en soms is dat materiaal nog nuttig voor mijn werk – en ik vermoedde dat mijn informatie over Gerald Foos dat zou kunnen zijn, als hij me toestemming gaf om zijn naam te noemen in mijn verhaal.

Mijn interesse in hem was intussen niet echt afhankelijk van het feit of ik toegang tot zijn zolder zou krijgen of niet. Wat zou ik op die zolder te zien kunnen krijgen dat ik als onderzoeksjournalist van *Thy Neighbor's Wife* en later van Sandstone's *swinging couples' ballroom* nog niet had gezien? Ik hoopte echter tijdens mijn bezoek aan Colorado zijn toestemming te krijgen om de honderden bladzijden te lezen die hij beweerde in de afgelopen vijftien jaar als clandestiene kroniekschrijver te hebben opgetekend.

Ik ging ervan uit dat zijn relaas vooral gericht was op de dingen die hem seksueel opwonden, maar het was natuurlijk ook mogelijk dat hij dingen observeerde en opmerkte die verder gingen dan, of een aanvulling waren op, zijn verwachte verlangens. Een voyeur wordt gemotiveerd door anticipatie; hij investeert rustig ontelbare uren in de hoop datgene te zien wat hij hoopt te zien. En toch is het mogelijk dat hij, voor elke erotische gebeurtenis waar hij getuige van is, kennisneemt van een groot aantal triviale en soms oersaai momenten die nu eenmaal deel uitmaken van de menselijke routine van alledaagsheid – mensen die naar het toilet gaan, zitten te zappen, snurken, zich voor een spiegel staan op te tutten en andere dingen doen die te slaapverwekkend zijn voor de reality-tv van tegenwoordig. Niemand wordt op uurbasis erger onderbetaald dan een voyeur.

Maar er zijn momenten waarop een voyeur onbedoeld dient als sociaal historicus. Dit wordt gezegd in het boek *The Other Victorians*, dat ik kort daarvoor had gelezen. Het is geschreven door Steven Marcus, biograaf, essayist en hoogleraar letteren aan de universiteit van Columbia. Een van de hoofdpersonen in zijn boek is een negentiende-eeuwse Engelse gentleman, geboren in een rijke familie uit de hogere middenklasse, die zijn repressieve opvoeding blijkbaar overcompenseerde met voyeuristische ervaringen, maar ook met echt intieme ervaringen met een groot aantal vrouwen – dienstmeisjes, courtesanes, de vrouwen van anderen (terwijl hij zelf ook getrouwd was), en ten minste één markiezin. Professor Marcus beschreef het leven van deze heer als ‘stabiel promiscue’.

Rond 1885 begon deze heer seksmemoires te schrijven over zijn buitenechtelijke verhoudingen en voyeuristische herinneringen, en enkele tientallen jaren later resulteerden zijn inspanningen in een werk van elf delen en meer dan 40.000 pagina's. Hij noemde het *My Secret Life*.

Hij hield zijn identiteit als schrijver geheim, maar zorgde wel dat het boek in Amsterdam in eigen beheer werd uitgegeven. Van daar-

uit verwierf het langzaam maar zeker bekendheid, aangezien illegale edities en fragmenten via de literaire subcultuur van Europa en de Verenigde Staten werden verspreid. Tegen de helft van de twintigste eeuw, toen de wetten aangaande obsceniteit minder streng werden, verscheen er bij Grove Press voor het eerst een legale Amerikaanse editie van *My Secret Life*, dat door Professor Marcus werd aanbevolen als zijnde een werk met belangrijke inzichten en feiten die belangrijk waren voor de sociale geschiedenis van die periode.

‘Naast deze feiten,’ schreef Marcus, ‘laat *My Secret Life* zien dat er te midden van en onder de wereld van het Victoriaanse Engeland zoals wij het kennen – en zoals het zich aan zichzelf presenteerde – een echt, geheim sociaal leven bestond, het geheime leven van de seksualiteit. Elke dag en overal ontmoetten mensen elkaar, liepen ze elkaar tegen het lijf, kwamen bij elkaar en gingen weer verder.

En hoewel de Victorianen dit natuurlijk wel moeten hebben geweten, hoorde men er bijna nooit iets over; de sociale geschiedenis van hun eigen seksuele ervaringen vormde geen deel van het officiële bewustzijn van deze mensen of van hun maatschappij.’

Omdat de anonieme schrijver van *My Secret Life* de prostituees in Londen veel aandacht schenkt en hen omschrijft als goedbetaalde pragmatisten die reageren op de behoeften van de markt – een prostituee had verschillende bedienden, een auto met chauffeur en verdiende tussen de vijftig en zeventig pond per week – suggereert Marcus dat de gevoelens van de schrijver en de scènes uit de ‘onderbuik van de Victoriaanse wereld’ een contrast vormden met de meer ‘positieve waarden’ die door de romanschrijvers uit dat tijdperk werden gestimuleerd. ‘Dickens laat natuurlijk elke verwijzing naar prostituees weg en censureert zijn verslag over de taal in de havens,’ schreef Marcus, en hij voegde er nog aan toe: ‘Het eerste wat wij dus van zulke voorvallen leren (en er staan er honderden in *My Secret Life*) is wat er niet in de Victoriaanse roman terecht kwam, wat er met algemene instemming en door algemene afspraken uit werd weggelaten of verzwegen.’

Van de schrijver van *My Secret Life* leren we ook veel over de persoonlijke hygiëne en de toiletgewoonten van de Victorianen. Voor het midden van de achttiende eeuw waren er nog maar weinig openbare toiletten in de stad, en op plekken als Hampton Court Park leegden zowel mannen als vrouwen hun blaas in de struiken – en 's avonds ook op straat.

‘De politie besteedde geen aandacht aan zulke kleinigheden,’ zegt de schrijver, ‘zolang het maar niet op de grotere hoofdwegen gebeurde (al heb ik wel gezien dat vrouwen het in alle openbaarheid in de goten van de Strand deden; in die straat heb ik ze bijna in rijen zien staan piesen). Toch waren ze bijna altijd met z'n tweeën, want een vrouw wil afgeschermd worden en dus staat de een gewoonlijk rechtop tot de ander klaar is, en daarna is zij aan de beurt.’

Hij vertelde ook dat vrouwen geen ondergoed droegen, maar jammer genoeg begon ergens halverwege de twintigste eeuw ‘die mode om onderbroeken te dragen zich te verspreiden [...] of het nu een dame is, een dienstmeid of een hoer, iedereen draagt ze. Ik vind dat ze het ongehinderd en lukraak betasten van kont en kut belemmeren.’

De obsessieve nieuwsgierigheid van de schrijver ten opzichte van vrouwen, hun lichaam en lichaamsfuncties, die tijdens zijn jeugd rond 1820 begon toen hij omringd werd door dienstmeisjes – een van hen ‘legde lachend haar hand op mijn broek, kneep zachtjes in mijn roede en kuste me’ – bleef zijn leven lang en bewoog hem te schrijven: ‘Sommige mannen – en daar ben ik één van – zijn onverzadigbaar en kunnen zonder hun ogen ook maar een moment af te wenden, een maand lang naar een kut kijken.’

Professor Marcus voegt daar nog aan toe: ‘Deze aandrang neemt nog een andere vorm aan, namelijk zijn verlangen om andere mensen te zien copuleren. Later, in zijn volwassen leven, heeft hij er veel moeite en geld voor over om zich van zulke schouwspelen te verzekeren. Zijn voornaamste visuele obsessie is echter dat hij moet zien, kijken, inspecteren, onderzoeken en overdenken...’ Zoals de

schrijver zelf zegt: ‘De mens kan nooit te veel zien van de menselijke natuur.’

Hoewel de schrijver bij tijden probeerde zijn aandacht op een enkele vrouw te richten – beginnend met zijn eerste vrouw, bijvoorbeeld, toen hij zesentwintig was – werden zijn pogingen stevast ondermijnd als hij een nieuwe vrouw in het oog kreeg. Zijn vrouw had meer geld dan hij, en naarmate hij financieel steeds afhankelijker van haar begon te worden werd zij steeds kritischer naar hem toe – ‘Ze zag toe op mijn glimlach, deed hatelijk over mijn verleden, klaagde over mijn toekomst [...] was afschuwelijk tegen me in bed. Ik streefde er geruime tijd naar mijn plicht te doen en vertrouwen te hebben, maar mijn afschuw werd op een gegeven moment zo groot dat ik ’s nachts terwijl ik naast haar lag nog eerder natte dromen had dan dat ik mezelf in haar ontlastte.’

Uit zijn memoires blijkt dat hij vijf jaar na haar dood, hij was waarschijnlijk begin veertig, een nieuwe vrouw had die hij trouw wilde blijven. ‘Vijftien maanden lang ben ik tevreden geweest met één vrouw. Ik houd heel veel van haar. Ik zou willen sterven om haar gelukkig te maken [...] Ik neukte thuis vurig en herhaaldelijk, zodat er geen sperma achter zou blijven waardoor mijn pik weer stijf zou kunnen worden als ik van huis was; ik heb haar zelfs zo vaak geneukt dat mijn dokter mij vertelde dat het net zo slecht voor haar was als voor mij.’ Maar later concludeerde hij gelaten: ‘Het is allemaal nutteloos. Het verlangen naar verandering lijkt onoverwinnelijk [...] Het is voortdurend bij me, maakt me depressief, en ik moet me eraan overgeven.’

Hoewel er uit zijn huwelijken geen kinderen voortkwamen, geloofde professor Marcus na het lezen van de elfdelige memoires dat de schrijver ‘verschillende vrouwen bezwangerd heeft – dienstmeisjes, respectabele vrouwen met wie hij affaires had, courtisanes die hij korte tijd onderhield. Een paar van deze vrouwen hadden kinderen, de meesten pleegden abortus, wat in het Engeland van die tijd gemakkelijk te regelen leek (hij vertelt er nooit in detail over).’

Enkele citaten die Marcus ontleent aan de schrijver van *My Secret Life* leken mij van toepassing op het huidige onderwerp van mijn interesse, Gerald Foos.

‘Waarom,’ vroeg de schrijver zich af, ‘is het zo verschrikkelijk dat iemand naar een neukende man en vrouw kijkt terwijl iedere man, vrouw en ieder kind dat zou doen als ze daar de kans toe kregen? Is geslachtsgemeenschap iets onbehoorlijks, en zo nee: waarom is het zo schandelijk toe te kijken terwijl het wordt gedaan?’

Omdat ik toch met Gerald Foos zou gaan eten, besloot ik professor Marcus’ boek te noemen en een exemplaar voor hem te achterhalen als hij het nog niet had gelezen. Het leek me interessant om Foos’ twintigste-eeuwse reactie te zien op een boek over een negentiende-eeuwse voyeur. Ik hoopte ook dat Gerald Foos’ manuscript, als en wanneer ik toestemming kreeg om het te gebruiken, zou kunnen dienen als een soort vervolg op *My Secret Life*.

January 7, 1980

1.8

JAN 7

PO Box 37450
Denver, Colo 80241

MAIL
JAN 7 1980

RETURN RECEIPT
REQUESTED

CERTIFIED

PS 3908753

MAIL

Dear Mr. Talese:

Some learning of your long awaited study of coast-to-coast sex in America, which will be included in your soon to be published book, "The Neighbor Wife", I feel I have important information that I could contribute to its content or to content of future books.

Let me be more specific. I am the owner of a small motel, 21 units, in the Denver Metropolitan area. I have owned this motel for the past 15 years, and because of its middle-class nature, it has had the opportunity to attract people from all walks of life and all ages. It is quite a generous cross-section of the American population. The reason for purchasing this motel, was to satisfy my corporate tendencies and compelling interest in all phases of how people conduct their lives, both socially and sexually, and to answer the age old question, "of how people conduct themselves sexually in the privacy of their own bedroom." In order to accomplish this end, I purchased this motel and managed it personally, and developed a foolproof method to be able to observe and hear the interaction of different people's lives, without their ever knowing

Gerald Foos' originele anonieme brief aan Gay Talese, van 7 januari 1980.

Tante Katheryn,
Geralds eerste
seksuele obsessie.

Geralds moeder Nathalie,
buiten hun huis.

Gerald (links), met zijn
nichtje 'Tootsie' en zijn
broer, Jack.

Gerald op Waikiki Beach, 1955.

Geralds eerste vrouw, Donna.

Een ansichtkaart uit de jaren '60 van het Manor House Motel, 12700 E. Colfax Avenue, Aurora, Colorado.

Gerald en zijn ouders voor het Manor House Motel, in de late jaren '60.

Manor House Motel

12700 E. COLFAX AVE.

APPROX. 20 MI. S.W. OF DENVER

2 MI. EAST OF DENVER ON

SHORELINE RD. (10-100)

1000 W. 10TH AVE. (10-100)

GERALD L. AND DORIS E. FINE, OWNERS-MANAGERS

PHONE 222-264-7257

Het Manor House Motel, met het schuine dak dat Gerald in staat stelde zijn 'observatieplatform' te bouwen.

Gerald op de golfbaan Pebble Beach, in 1978.

Gerald achter de receptie van het motel in de jaren '70.

Gerald in 1982.

(26)

Total Sex Acts Observed for year 1966

Total # of Sex Acts Observed	Heterosexual White	Heterosexual Black	Heterosexual Mixed Race	Lesbian Female	Single Male & Female	Interracial Sex	Handy or Sexual
46	35	5	0	1	3	0	1

Type of Sex Act Performed

	# Did Sex with Intention	# Intercourse Only	# Masturbated Only	# Penetrating with Fingers	# Penetrating with Penis Only
Heterosexual White	5	29	1	35	7
Heterosexual Black	1	4	0	5	1
Heterosexual Mixed Race	0				1
Lesbian Female	1			1	
Single Male	1				2
Single Female	2				
Interracial Sex	0				

Een pagina uit het Dagboek van een voyeur, met een overzicht van seksuele activiteiten zoals geobserveerd in 1966.

Een kamer in het Manor House Motel, vlak voor het werd afgebroken.

Een van de observatieroosters van de Voyeur, dichtgekit.

Anita, Gerald's
tweede vrouw.

Anita en Gerald
in New York in het
Waldorf Astoria, in
de jaren '90.

Gerald voor zijn
tweede motel,
het Riviera.

Het Manor House Motel terwijl het werd afgebroken. Het 'observatieplatform' bevond zich onder het schuine dak.

Gerald Foos met zijn vrouw Anita en Gay Talese in 2015, op de plek waar het Manor House Motel stond.